

SEGURTASUN PUBLIKOKO, GERRETAKO ETA SOLDADUTZAKO FUNTSEN ELKARKETAREN ISAD

Identifikazio-arloa

Erreferentziazko kodea	ES 48020 AHFB/BFHA DFB/BFA SPG
Titulua	Bizkaiko Administrazio Ataleko segurtasun publikoko, gerretako eta soldadutzako funtsak elkartzea
Data(k)	<ul style="list-style-type: none"> – Segurtasun publikoa: 1619 – 1979 – Gerrak: 1600 – 1970 – Soldadutza: 1638 – 1972
Deskribapen maila	Funtsak elkartzea
Deskribapen-unitatearen bolumena eta euskarria	<ul style="list-style-type: none"> – Metro linealak: 586 m/l – Katalogatutako espedienteen kopurua: <ul style="list-style-type: none"> – Segurtasun publikoa: 64.700 – Gerrak: 77.246 – Soldadutza: 33.206 <p>Dokumentazioaren zati txiki bat katalogatu gabe dago oraindik, baina inbentarioa informatizatu egin da eskuragarri eta aurkitzeko moduan egoteko. Hala ere, dokumentuak katalogatuta ez daudenez, ez dira zehatz-mehatz bereizi aurreko dokumentu-tipologietako batean; beraz, ezin dugu zehaztu zer sektore ekonomikoetakoetakoak diren.</p> <p>Inbentarioan sartu diren dokumentu-kopurua: 2818.</p> <p>Papera.</p>

Testuinguru arloa

Ekoizlearen izena	Bizkaiko Foru Aldundia
Instituzio historia	Funtsen elkartze horrek Aldundiak Bizkaiko ekonomiaren produkzio-sektoreen kudeaketan dituen eskumenei egiten die erreferentzia, bai lehen sektorean, bai bigarren eta hirugarren sektoreetan.

Instituzio historia	<p>Funtsen elkartzeari lotutako dokumentazio-motari erreparatuta ikus daitekeenez, Bizkaiko Aldundiak eskumen handiak izan ditu, lehenik foruetatik eratorriak eta ondoren kontzertu ekonomikotik eratorriak, mendeetan zehar hartu duen izena edozein izanda ere.</p> <p>Eskumen garrantzitsu horiek, araubide erkideko aldundiek izan ez dituztenak, botere handia eman diote lurralde barruko segurtasun publikoa kudeatzeko eta esku hartzeko, bai eta gatazka armatuetan zehar militarrek errekrutatuz esku hartzeko eta antolatzeko ere.</p> <p>Segurtasun publikoaren kasuan, erakunde horren eskumenen konstantzia jasota geratzen da XVIII. mendearen amaieran, 1784an, Partida Bolantea osatu zutenean, gerora Miñoien Kidegoa deituko zena. Bere eraketa bandolerismoaren jazarpenari lotuta dago, garaiko etengabeko asaldura sozial eta politikoen ondorioz. Hainbat alditan ezabatua izan zen arren (Independentzia Gerra eta Hirurteko Liberala), aldiro berreskuratzen zen.</p> <p>Gerrei dagokienez, Aldundiaren eskumenek lurraldeak bere defentsarako ikusi duen gatazka armatu bakoitzean jendea errekrutatzea behartu zuten. (Independentzia Gerra, Konbentzio Gerra, Gerra Karlistak, etab.)</p> <p>Bestalde, bizkaitarrentzako zerbitzu militarra ez zen derrigorrezkoa izango 1876an foru-aldundia ezabatu arte, eta une horretatik aurrera Diputazioa arduratuko zen urtero Espainiako armadarako kintoak errekrutatzeko prozesuak deitzeaz. Ordura arte, Bizkaiak, Erregeak eskatuta, soldaduen hornikuntzan parte hartzen zuen, errekrutazioaren bidez, eta horiek salbuespenez egiten ziren gatazka armatuetan.</p>
Artxibo historia	<p>Funtsen elkarketa honen artxibo historia, batez ere, Bizkaiko Aldundiak historian zehar izan dituen eskumen eskusiboen ondorioz sortu da.</p>

<p>Artxibo historia</p>	<p>Segurtasun Publikoan, Gerretan eta Zerbitzu Militarrean sartutako dokumentazioak lurralde historikoan segurtasuna mantentzeko buruzko gaiak biltzen ditu, delinkuentzia saihesteko eta kontrolatzeko polizia-kontrolaren eta Jaurerriko kartzelen kontrol eta kudeaketaren bidez, bai eta lurraldearen defentsari buruzkoak ere, gerra eta gatazka armatuen garaietakoak.</p> <p>Segurtasun publikoari dagokion dokumentu-zatiak batez ere XVIII. mendetik XX. Menderako garaia hartzen du, eta poliziaren kontrolari, kartzelei eta presoiei buruzko lehenagoko dokumenturen bat ageri da.</p> <p>Gerrei dagokien dokumentu-zatiak XVII. mendetik XX. mendera bitarteko aldia hartzen du, baina dokumentazioaren zatirik handiena karlistaldiei dagokie, eta, beraz, XIX. mendeari.</p> <p>Soldadutzarekin lotutako dokumentazioak XVIII. mendetik XX. mendera bitartekoak hartzen ditu, eta armadarekin eta marineltzarekin lotuta dago, eta ordezkapenekin eta kintekin lotutakoak XIX. mendea hartzen du.</p> <p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikora iritsi aurretik, 1878a baino lehenagoko zati historikoan, dokumentazio hori Gernikako Juntetxeko Agiritegian, Foru Liburutegian eta sortu ziren Bizkaiko Foru Aldundiko sailtako bulegoetan egon zen.</p> <p>Ez dugu ahaztu behar Bizkaiko Foru Aldundia, edozein motatako gainerako erakunde publikoak bezala, administrazio-prozesu konplexu bat hasi zuela XIX. mendearen erdialdetik aurrera, estatu liberal eta zentralistatik abiatuta ezarri zen burokratizazio administratibo handiagoari lotuta.</p> <p>Segurtasun publikoari buruzko dokumentazioa ematen duten erakunde eta/edo sail horien artean, hauek dira dokumentazioaren zatirik handiena sortzen dutenak: Aldundia bera, Miñoien Kidegoa, Probintzia Batzordea, Ekonomia Batzordea, Bizkaiko Gobernu Batzordea eta Babes eta Segurtasun Publikoa.</p>
--------------------------------	--

Artxibo historia	Gerrei buruzko dokumentazioa ematen duten erakunde eta/edo sail horien artean, hauek dira dokumentazioaren zatirik handiena sortzen dutenak: Diputazioa, Probintzia Batzordea, Probintzia Kontseilua, Gobernu Idazkaritza, Kontularitza Orokorra, Diruzaintza Nagusia eta Avellanedako Batzarrak.
Sarrera modua	1987tik aurrera lekualdatu zen Bizkaiko Jaurerriak 1878 arte sortutako dokumentazioa, Gernikako Juntetxeko Artxiboan gordeta zegoena, eta ondoren Bizkaiko Foru Aldundiak sortu zuena, Bilboko Foru Liburutegian zegoena, bai eta beste erakunde batzuen eskumenen transferentzia bidez jasotakoa ere: Euskadiko Estatua eta Gobernu Autonomoa.

Eduki eta egitura arloa

Irismena eta edukia	Bizkaiko Jaurerriko erakundeek eta Aldundiak sortutako agiritegi historikoko dokumentazioa, jasotakoa.
Balorazioa, hautaketa eta ezabaketa	Kontserbazio iraunkorreko dokumentazioa.
Sarrera berriak	Transferentzia bidezko sarrera berriak gerta daitezke.
Erakundea	Dokumentazioaren antolaketa probintzia-aldundietako artxibozainen lantaldearen sailkapen-koadroan oinarrituta egin da, eta beharrezko serieak zabaldu eta aldatu dira, lurralde erkidearen aldean Bizkaiko Foru Aldundiari dagozkion eskumen kopururik handiagoaren ondorioz. Funts-multzo honen dokumentazioa katalogatzeko erabilitako koadroaren serieak segurtasun publikoari, gerrei eta soldadutzari dagozkienak dira. Segurtasun publikoko serieek jarduketa hauek hartzen dituzte:

Erakundea	<ul style="list-style-type: none"> – Intendentzia orokorra: 3123 dokumentu 1807 eta 1936 bitartekoak. – Polizia kidegoak: 23060 dokumentu 1767 eta 1946 bitartekoak. – Poliziaren kontrola: 36635 dokumentu 1632 eta 1979 bitartekoak. – Kartzelak eta presoak: 1882 dokumentu 1619 eta 1945 bitartekoak. <p>Soldadutzako serieek honako jarduketa hauek hartzen dituzte:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Gerrak: 3774 dokumentu 1600 eta 1952 bitartekoak. – Independentzia gerra: 11140 dokumentu 1798 eta 1970 bitartekoak. – Gerra karlistak: 60389 dokumentu 1819 eta 1896 bitartekoak. – Kontabilitate Militarra: 1943 dokumentu 1794 eta 1910 bitartekoak. <p>Bestalde, soldadutzako dokumentazioan, soldadutzako seriearen barruan, 33206 dokumentu daude, 1638 eta 1972 bitartekoak.</p> <p>Dokumentazio guztia ordenatuta dago Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoa hartzen duen eraikinean dauden kutxetan.</p> <p>Inbentariatutako dokumentazioaren zatiak 2818 dokumentu ditu gutxienez, 1684tik 1967ra bitartekoak.</p>
-----------	--

Sartzeko eta erabiltzeko baldintzen arloa

Sartzeko baldintzak	Sarrera askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Erreprodukzio baldintzak	Erreprodukzio askea. Salbuespenetarako, ikus Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren ISAD.
Dokumentuen hizkuntza/idazkera	Gaztelania.
Ezaugarri fisikoak eta baldintza teknikoak	Kontserbazio-egoera, oro har, ona da.
Deskribapen tresnak	Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoaren Administrazio Funtsean honako hauek erabiltzen dira:

<p>Deskribapen tresnak</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sailkapen koadroa. - ARWE datu-basea, artxiboari buruzko informazioa kudeatzeko. Hainbat sarbide-puntu eta onomastika-, toponimia- eta gai-indize ditu. - ARIT datu-basea, kanpo-kontsultarako, aurrekoaren informazio eta sarbide berarekin. <p>Bai katalogatuta dagoen dokumentazioaren zatia, bai inbentariatuta dagoena, eskuragarri dago jendearentzat, legeek zehaztutako salbuespenetan izan ezik.</p>
----------------------------	---

Lotutako dokumentazio arloa

<p>Jatorrizko dokumenturik ote dagoen eta horien kokalekua</p>	<p>Dokumentazio guztia originala da.</p>
<p>Kopiarik ote dagoen eta horien kokalekua</p>	<p>Bizkaiko Foru Agiritegi Historikoan bertan, dokumentazioaren zati bat digitalizatzen ari dira. Dokumentazio hori Internet bidez eskura daiteke, ARIT datu-basearen bidez.</p> <p>Dokumentazioaren zati baten kopia digitalizatuak daude, baina digitalizazio-prozesua gauzatzen ari da; beraz, zehaztuko dugun informazioa zabaldu egingo da.</p> <p>Segurtasun publikoko gaien dokumentazioaren artean 421 dokumentu digitalizatu dira, 1619 eta 1929 artekoak. Digitalizatutako dokumentazioa honela banatzen da dokumentu-tipologien arabera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Intendentzia orokorra: 5 dokumentu - Polizia kidegoak: 128 dokumentu - Poliziaren kontrola: 169 dokumentu - Kartzelak eta presoak: 189 dokumentu <p>Gerretako dokumentazioaren artean 683 dokumentu digitalizatu dira, 1629 eta 1896 artekoak. Digitalizatutako dokumentazioa honela banatzen da dokumentu-tipologien arabera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gerrak: 614 dokumentu - Independentzia gerra: 34 dokumentu - Gerra karlistak: 34 dokumentu - Kontabilitate Militarra: 1 dokumentu <p>Soldadutzako gaien dokumentazioaren artean 537 dokumentu digitalizatu dira, 1638 eta 1879 artekoak.</p>

Lotutako deskribapen unitatea	Segurtasun publikoarekin, gerrekin eta soldadutzarekin zerikusia duten dokumentu-iturriak daude BFAHren atal guztietan, batez ere Udal sailean eta sail judizialean.
Argitalpenei buruzko oharra	<ul style="list-style-type: none">– Bizkaiko Foru Aldundia, (1997). Bizkaiko ondare historikoaren hamar urteko kudeaketa. Kultura Saila. Ondare Historikoaren Zerbitzua.– Cifuentes Pazos, José Manuel (2002). “El Archivo Histórico Administrativo de la Diputación Foral de Bizkaia”. Dokumentu Ondarearen Kudeaketari buruzko III. Jardunaldietako Aktetan. Probintzia-administrazioaren artxiboak: Aldundiak, Gobernu Zibilak, Ordezkaritzak, Audientziak, Probintzien historikoa. Kordoba, 2002ko urriaren 28tik 30era. (329 – 338. or.)

Oharren arloa

Oharrak	
---------	--

Kontrol arloa

Artxibozainaren oharra	Actuaciones Culturales Estrategicas 4, S.L. enpresak Bizkaiko Agiritegi Historikoko Bizkaiko Administrazioaren atalerako egindako deskribapena, enpresako teknikariak gainbegiratuta.
Arauk edo erregelak	General International Standard Archival Description, Second Edition, ISAD (G) (Deskribapen Artxibistikorako Nazioarteko Arau Orokorra. Deskribapen Arauen Batzordeak 1999ko irailaren 19an Stockholmen (Suedia) egindako Artxiboen Nazioarteko Kontseiluan onartua. Madril. 2000.
Deskribapenaren data	2020/01/20